

Julio CORTÁZAR: Tajomné dvere

Adriána Koželová, Filozofická fakulta PU, adriana.kozelova@unipo.sk

Iní by nepochopili, prečo sa Petronemu hotel Cervantes páčil. Bol pochmúrny, pokojný a poloprázdny. Odporučil mu ho náhodný spolucestujúci z parníka, keď sa plavili krížom cez rieku. Povedal mu, že sa nachádza v centre Montevidea. Petrone sa uspokojil s izbou s kúpeľňou na druhom poschodí, ktorá smerovala priamo k recepcii. Podľa kľúčov na tabuli Petrone vedel, že v hoteli je málo hostí. Kľúče boli spolu s číslom izby spojené ťažkými bronzovými kruhmi. Tento jednoduchý trik bránil host'om hodiť si ich do tašky.

Výťah mal dvere smerom k recepcii. Na pulte boli rozložené držiaky s čerstvými novinami a verejný telefón. Stačilo prejsť pár metrov a bol v izbe. Tiekla tam vriaca voda, čo mu nahradzovalo nedostatok slnka a vzduchu. V izbe bolo malé okno s výhľadom na strechu susedného kina a občas sa po nej prechádzala holubica. V kúpeľni bolo väčšie okno, no bolo z neho vidno iba múr a takmer zbytočný kúsok neba. Nábytok bol v dobrom stave, plno zásuviek, políc. A ešte čosi zvláštne, bolo tam veľa vešiakov.

Správca bol vysoký, vychudnutý a úplne plešatý. Nosil okuliare so zlatým rámom a mal silný a zvučný hlas ako pravý Uruguajčan. Petronemu povedal, že druhé poschodie je veľmi pokojné a že v jedinej susednej izbe býva sama jedna dáma, ktorá kdesi pracuje a vracia sa, až keď sa zvečeri. Petrone ju stretol nasledujúci deň vo výťahu. Všimol si ju vďaka číslu izby na kľúčoch, ktoré mala na dlani akoby ponúkala obrovskú zlatú mincu. Recepčný od nich vzal kľúče, zavesil ich na tabuľu a chvíľu sa so ženou rozprával o akýchsi listoch. Petrone za ten čas zistil, že je ešte mladá a nevýrazná a že sa oblieka hrozne ako všetky ženy z východných regiónov.

Jednanie s výrobcami mozaík malo trvať asi týždeň. Poobede uložil Petrone veci do skrine a usporiadal si papiere na stole. Okúpal sa a do stretnutia so spoločníkmi mu ostávalo ešte trochu času, tak sa rozhodol, že sa prejde po centre. Celé popoludnie sa všetci zhovárali, zašli aj na pohárik do reštaurácie Pocitos a na večeru k hlavnému spoločníkovi. Keď ho vysadili pred hotelom, bolo čosi vyše jednej hodiny po polnoci. Lahol si a okamžite od vyčerpania zaspal. Zobudil sa okolo deviatej a omámený spánkom a nie celkom prebratý zo sna si spomenul, že v jednej chvíli ho vyrušil akýsi plač.

Pred odchodom sa rozprával s recepčným. Keď hovoril, mal nemecký prízvuk. Pýtal sa ho na autobusy a názvy ulíc. Medzitým sa roztržito díval na obrovskú sálu, na konci ktorej sa nachádzali dvere jeho izby a izby osamotenej dámy. Medzi dverami bol podstavec s nevydarenou replikou sochy milónskej Venuše. Ďalšie dvere na bočnej stene viedli na chodbu plnú kresiel a časopisov. Keď sa recepčný a Petrone utíšili, zdalo sa, že sa ticho nahromadilo a usádzalo sa ako nánosy prachu na nábytku a dlažbe. Výťah akoby zrazu pišťal. Presne ako šuchot novín a škrt zápalky.

Jednania skončili, keď sa celkom zotmelo. Petrone sa ešte prešiel po Ulici 18. júla a potom zašiel na večeru do krčmy na námestí Plaza Independencia. Všetko šlo dobre a dúfal, že by sa aj mohol vrátiť do Buenos Aires skôr, než plánoval. Kúpil si argentínske noviny, škatuľku čiernych cigariet a pomaly kráčal k hotelu. Vedľa v kine práve premietali dva filmy, ktoré už videl a koniec koncov nemal chuť nikam ísť. Správca ho pri vstupe do hotela pozdravil

a spýtal sa, či nepotrebuje ďalšiu posteľnú bielizeň. Chvíľu sa rozprávali, zapálili si a rozlúčili sa.

Pred spaním si Petrone ešte poskladal papiere, s ktorými cez deň robil a bez záujmu si prečítal noviny. Hotelové ticho bolo až prehnane ťaživé. Hluk jednej či dvoch električiek, ktoré jazdili dolu ulicou Sorriano, ho len prerušovali a ticho, ktoré nastalo kým prešla ďalšia, bolo ešte ťaživejšie. Pokojne, no trochu netrpezlivo odhodil noviny do koša, zhodil zo seba šaty a rozpačito sa na seba díval v zrkadle v skrini. Bola už stará a opreli ju o dvere vedúce do vedľajšej izby. Petroneho tento objav prekvapil, pretože si dvere pri prvej prehliadke izby nevšimol. Najprv si myslel, že je v hotelovej budove, no teraz si uvedomoval, že je v jednom zo skromných hotelov, ako už veľa ráz, zriadených v starých úradníckych budovách alebo rodinných domoch. Keď si dobre pamätal, vo všetkých hoteloch, v ktorých doteraz bol, mali izby tajomné dvere. Niekedy boli na dohľad, no skoro vždy bol pred nimi šatník, stôl alebo vešiak a rovnako ako v tomto prípade, pôsobili rozpačito, akoby si zahanbene želali zatajiť existenciu, presne ako žena, ktorá si myslí, že si rukami zahalí prsia a brucho. Dvere tam každopádne boli a skriňu prevyšovali. Kedysi cez ne ľudia prechádzali, zatvárali ich, búchali na ne, vdýchli im život, ktorým ešte dýchalo ich drevo, celkom iné než steny. Petrone si predstavil, že aj na druhej strane sa nachádza šatník a dáma z vedľajšej izby si asi bude myslieť o dverách presne to isté.

Nebol unavený, no spokojne zaspal. Spal už asi tri či štyri hodiny, keď ho zobudil nepríjemný pocit, ako keby sa niečo stalo, niečo nepríjemné a dráždivé. Zasvietil lampu, zistil že je len pol tretej a znovu zhasol. Vtedy začul z vedľajšej izby detský plač.

V prvej chvíli si to celkom neuvedomil. Najskôr ho upokojila myšlienka, že minulú noc nespal kvôli dieťaťu. Keď sa všetko vysvetlilo, zaspal znova oveľa ľahšie. No potom začal znova premýšľať. Pomaly sa posadil na posteľ. Nezažal svetlo, len počúval. Nebol to klam, plač naozaj vychádzal od vedľa. Bolo ho počuť spoza tajomných dverí, z miesta izby, kde mala byť posteľ. Ale vo vedľajšej izbe nemalo byť dieťa, správca jasne povedal, že dáma býva sama a skoro celý deň je v práci. Petronemu prebleslo hlavou, že túto noc možno stráži dieťa nejakej príbuznej alebo kamarátke. Rozmýšľal nad minulosťou. Teraz si bol istý, že počul nárek. Nemohol si ho zmýliť. Akoby sa striedalo slabé stonanie so žalostnou štikútavkou a s náhlym vzlykaním. Všetko to bolo takmer nečujné, ako keby bolo dieťa veľmi choré. Hoci to nebol hĺkavý a dusivý plač, ako je u novorodencov zvykom, dieťa muselo mať len pár mesiacov. Petrone síce nevedel prečo, ale predstavil si slabého, chorého chlapca s vpadnutou tvárou a zoslabnutými pohybmi. To on sa v noci žaloval a ostýchavo plakal, no takmer nevzbudzoval pozornosť. Keby tam nebolo tajomných dverí, plač by neprerazil hrubé múry a nikto by netušil, že vo vedľajšej izbe narieka dieťa.

Ráno Petrone pri káve a cigarete o všetkom chvíľu premýšľal. Nevyspal sa, čo ho kvôli práci netešilo. Zobudil sa dvakrát uprostred noci, dvakrát kvôli plaču. Druhýkrát to bolo horšie, pretože počul nielen plač, ale aj ženu, ktorá sa snažila dieťa upokojiť. Hlas bol tichý, ale bolo z neho cítiť úzkosť, bol až teatrálny, šepot prenikal cez dvere takou silou, akoby kričala. Žena dieťa chvíľami učičkala, no potom znova začalo slabo nariekať, neutíšiteľne clivo. Žena znova začala mrmlať nezrozumiteľné slová a kúzlom matky sa snažila upokojiť dieťa, trýznené vlastným telom alebo dušou, preto, že žije alebo naň dýcha smrť.

„Je to síce pekné, no správca mi klamal“, pomyslel si Petrone, keď odchádzal z izby. Klamstvo ho hnevalo a hnev neskrýval. Správca sa na neho uprene díval.

- „Dieťa? Asi ste sa zmýlili. Na tom poschodí deti nie sú. Vedľa vás býva žena, ktorá žije sama, to som vám myslím povedal.

Petrone zaváhal, kým prehovoril. Buď ten človek hlúpo klame alebo bola akustika celkom nanič. Správca sa na neho pozeral bokom, akoby ho nahnevala jeho sťažnosť. «Asi si myslíš, že sa bojím a hľadám spôsob, ako ma majú presťahovať», pomyslel si. Bolo ťažké, vcelku absurdné po takom odmietaní nástožiť na svojom. Pokrčil plecami a vypýtal si noviny.

- „Asi sa mi to len snívalo“, povedal. Hnevalo ho, že musel vysloviť práve toto či čokoľvek iné.

Kabaret bol na smrť nudný a ani dvaja hostitelia sa nezdali byť veľmi nadšení, takže Petrone sa skrátka vyhovoriť sa na únavu z celého dňa a odišiel do hotela. Dohodli sa, že zmluvy podpíšu nasledujúci deň poobede. Obchod bol týmto prakticky uzavretý.

Na recepcii bolo také obrovské ticho, že sa Petrone pristihol, ako kráča po špičkách. Vedľa postele mu nechali noviny. Bol tam aj list z Buenos Aires. Podľa písma okamžite vedel, že je od jeho ženy. Ešte než šiel spať, díval sa na skriňu a na prečnievajúcu časť dverí. Možno keby dal svoje dva kufre nad skriňu, zakryl by dvere a hluk zo susednej izby by snád zoslabol. Ako vždy, o tomto čase nebolo počuť vôbec nič. Hotel a všetci jeho obyvatelia spali.

No Petronemu v zlej nálade napadlo, že je to naopak a všetci sú hore, sú hore uprostred ťaživého ticha. Celý hotel už asi okúsil nevypovedateľnú úzkosť ticha, preto boli ľudia v strehu, bdeli. Hlúposti.

Keď ho o tretej ráno zobudil plač dieťaťa, skoro vôbec to nebral vážne. Sedel na posteli a sám seba sa pýtal, či by nebolo najlepšie privolať nočného strážnika. Aspoň by mal svedka, že sa v tejto izbe nedá spať. Dieťa plakalo tak potichu, takmer ho nebolo počuť, hoci Petrone ho cítil. Vedel, že za krátko plač znova zosilnie. Prešlo nekonečných desať či dvadsať sekúnd. Nasledovala krátka štikútavka a skoro nečujný nárek. Mierne sa predlžoval, až vyvrcholil do ozajstného plaču.

Zapaľoval si cigaretu a sám seba sa spýtal, či by nemal taktne zabúchať na stenu, aby žena dieťa utíšila. Keď tak nad obidvomi rozmýšľal, uvedomil si, že v nich neverí a paradoxne neverí ani tomu, že by správca klamal. Teraz bolo počuť ženu, ako sa snažila úplne prekryť detský plač vrúcny, no tichým utešovaním. Kolísala ho, tíšila. Petrone si ju predstavoval ako sedí na peľasti postele a kolíše dieťa v postieľke alebo v náručí. No čím viac sa snažil, tým menej si dokázal dieťa predstaviť. Akoby bolo reálnejšie, čo povedal správca, než čo práve počúval. Čas plynul a vzlykanie sa menilo alebo narastalo, podľa tíšenia. Petrone si začal myslieť, že to všetko je to jedna fraška. Domnieval sa, že je to smiešna a monštruózna hra, čo sa nedá vysvetliť. Rozmýšľal nad starými príbehmi o bezdetných ženách, ktoré potajme organizovali rituály s bábikami. Potajme vymyslené materstvo bolo tisíckrát horšie ako maznanie sa so psami, mačkami alebo synovcami a neterkami. Žena napodobňovala plač svojho nevydareného dieťaťa a snažila sa utíšiť prázdne ruky. Možno mala tvár zaliatu slzami, pretože plač, ktorý napodobňovala, bol zároveň jej vlastný, bola to smiešna bolesť v samote uprostred hotela a chránila ju nevšímavosť a rúško noci.

Petrone nemohol zaspáť, zasvietil lampu a pýtal sa sám seba, čo robiť. Mal zlú náladu, nakazilo ho okolie. Zrazu mal dojem, že všetko je prázdne, falošné, ticho, plač, kolísanie, jediná realita bolo zlo navôkol. Táto neznesiteľná lož ho veľmi miatla. Búchať na stenu sa mu

zdalo primálo. Nebol úplne prebratý, no nedokázal už zaspať. Ani nevedel ako, a už presúval skriňu, až kým neostal stáť pred prachom zapadnutými a špinavými dverami. V pyžame a bosý sa na ne nalepil ako stonožka, priblížil ústa k borovicovému drevu, začal nebadateľne imitovať plač ako ten, čo vychádzal z druhej strany. Zvýšil tón, nariekal, smoklil. Na druhej strane nastalo ticho, ktoré malo trvať celú noc, no predtým Petrone začul, ako žena behá po izbe a šuchoce papučami, občas vydá chrapľavý a chvíľkový výkrik, začiatok náreku, ktorý razom utíchol.

Keď prešiel popri recepcii, bolo vyše desiatej. Okolo ôsmej ešte ospalý začul hlas hotelového zamestnancu a ženy. Vo vedľajšej izbe ktosi prenášal veci. Blízko výťahu zbadal batožinu a dva kufre. Správcova nálada však Petroneho rozčarovala.

- „Spali ste včera dobre?“ - spýtal sa ho ako profesionál a ani sa nesnažil skryť nezáujem.

Petrone len pokrčil plecami. Nechcel naliehať, pretože v hoteli mal stráviť už len noc.

- „V každom prípade budete odtiaľ oveľa pokojnejší,“ povedal správca a pozrel na batožinu. - „Dáma nás napoludnie opúšťa.“

Očakával komentár, preto Petrone zdvihol obočie.

- „Žila tu dlho a odchádza tak z ničoho nič. U žien človek nikdy nevie.“
- „Nie,“ povedal Petrone, „nikdy nevie.“

Petrone na ulici pocítil slabosť, nebola fyzická. Keď popíjal horkú kávu, znova si začal premietiť, čo sa stalo. Zabudol na obchody, ani nádherné slnko si neuvedomoval. To kvôli nemu žena odišla z hotela, pobláznila sa buď zo strachu, od hanby alebo od zlosti. *Bývala tu už dlho...* Možno bola chorá, ale nie nebezpečná. To on mal odísť z hotela Cervantes, nie ona. Mal nutkanie hovoriť s ňou, ospravedlniť sa jej, požiadať ju, nech ostane a zaručiť jej diskretnosť. Urobil pár krokov naspäť, no v polovici cesty sa zastavil. Báł sa, že to vyznie hlúpo a že žena zareaguje nepredvídateľne. Nadišiel čas stretnúť sa s oboma spoločníkmi a nechcel ich nechať čakať. Tak nech sa zosmiešňuje. Bola to len hysterka a nájde si iný hotel, kde sa postará o imaginárneho syna.

V noci sa však znova cítil zle, ticho v izbe sa mu zdalo byť ešte ťaživejšie. Pri vstupe do hotela sa musel pozeráť na tabuľu s kľúčmi. Kľúče od vedľajšej izby chýbali. Prehodil pár slov so zamestnancom, ktorý zíval, čakal na záverečnú a vošiel do svojej miestnosti s minimálnou nádejou, že si pospí. Držal popoludňajšie noviny a detektívku.

Zdržal sa balením kufrov a ukladaním papierov. Potom dokorán otvoril malé okno, pretože bolo horúco. Posteľ bola pedantne ustlaná, no zdala sa mu nepohodlná a tvrdá. Konečne mal všetko ticho sveta potrebné k sladkému spánku, no práve ono ho ťažilo. Neustále sa prehadzoval a cítil, že prehráva boj s tichom, ktorého sa tak dožadoval. Ticho ho požíralo celého aj s jeho pomstou. Ironicky si pomyslel, že mu chýbal plač dieťaťa, lebo tento dokonalý pokoj ho nenechalo spať a tobôž nie vstať.

Chýbal mu plač dieťaťa a keď ho o čosi neskôr cez tajomné dvere začul, síce len slabučký, no nezameniteľný, trochu zo strachu, trochu znásobený silou noci, vedel, že už je dobre a že žena neklamala, že kolísala a tíšila dieťa, aby ostatní mohli spať.

Použitá literatúra:

CORTÁZAR, J.: *La puerta condenada*. Dostupné on-line na:
<http://www.literatura.us/cortazar/puerta.html> [11-06-2013]

„Táto publikácia bola vytvorená realizáciou projektu Dovybavenie a rozšírenie lingvokulturologického a prekladateľsko-tlmočnickeho centra, na základe podpory operačného programu Výskum a vývoj financovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja.“